

Måltidskuponger för
gymnasielever med anledning
av fjärr- och
distansutbildning, slutrapport

Diarienummer: Dnr BIN 2020-232
Dnr KS 2020-349
Datum: 2020-08-26
Handläggare:
Organisation: Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen

Innehåll

Bakgrund	4
Villkor för restaurangerna	4
Metod	5
Antal elever som nyttjat tjänsten	6
Restauranger som nyttjades	7
Teknisk lösning	9
Effekt på företagets ekonomi	10
Elevernas uppfattning om erbjudandet	11
Restaurangernas uppfattning om erbjudandet	11
Uppföljning av kostnader	12
Internkontroll ekonomi	13
Samverkan inom Linköpings kommun	14

Bakgrund

Den 18 mars utfärdade Folkhälsomyndigheten en rekommendation att Sveriges gymnasieskolor, kommunala vuxenutbildningar, yrkeshögskolor, högskolor och universitet skulle gå över till distansundervisning. Under perioden 19 mars -11 juni genomfördes därför undervisning på distans på gymnasieskolorna i Linköping.

För att säkerställa att gymnasieleverna under denna period skulle få lunch varje skoldag fattade bildningsnämnden beslut om att erbjuda gymnasieelever lunchkuponger. Dessa skulle användas för att hämta take away-mat från lunchrestauranger i kommunen. Ytterligare ett syfte med beslutet var att stödja det lokala näringslivet i Linköpings kommun. Lunchkupongerna hade ett värde på 75 SEK/dag inklusive moms och gällde måndag till fredag. (Dnr BIN 2020-232). Beslutet gällde inledningsvis för perioden 1-30 april 2020.

Bildningsnämnden beslutade därefter vid sitt sammanträde den 23 april 2020 om en förlängning av erbjudandet om elevlunch fram till den 5 maj för att täcka upp för lovdagarna i april.

Besluten som bildningsnämnden fattade gällde för:

- Elev som är inskriven på en gymnasieskola och är folkbokförd i Linköpings kommun
- Elev som är inskriven på gymnasiet, folkbokförd i Linköpings kommun men fyllt 20 år
- Asylsökande gymnasieelever som är bosatta i Linköpings kommun

Kommunstyrelsen beslutade därefter att godkänna Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningens förslag om att fortsätta med måltidskuponger för gymnasieelever perioden 6 maj-11 juni 2020. I samband med beslutet utökades bildningsnämndens budgetram med maximalt 5 700 tkr år 2020. Finansieringen skedde genom kommunstyrelsens resursmedel.

I samband med beslutet fick bildningsnämnden i uppdrag att återrapportera resultatet i en slutrapport senast september 2020. Av slutrapporten ska bland annat framgå i vilken mån restaurangerna efterlevt de villkor som företagen åtagit sig. (Dnr KS 2020-349).

Villkor för restaurangerna

För att kunna gå med i projektet ”elevlunch” fick restaurangerna registrera sig i en webbtjänst. I denna intresseanmälan fick de bland annat intyga om:

- företagets situation och arbetsvillkor vilket bland annat innebar att de skulle ha F-skattsedel,
- att de inte hade några skulder hos varken Kronofogdemyndigheten eller Skattemyndigheten,

- att de betalade arbetsgivaravgifter,
- att företagets anställda hade kollektivavtalsliknade villkor.

Ovan nämnda villkor har följts upp innan företaget fick sälja elevlunch.

Restaurangerna fick även intyga att de följer svensk livsmedelslagstiftning, framförallt den nya föreskriften om köer och trängsel. De fick också intyga att take-away-luncherna skulle vara näringsriktiga¹ och att lunchen skulle bestå av 25-35 % av dagsbehovet av energi och näringsämnen.

Tallriksmodellen skulle vara vägledande för lunchen som serverades.

Metod

Erbjudandet om elevlunch har följts upp på följande sätt:

- Kontroller från Miljökontoret av både livsmedelshantering samt trängsel
- Enkät till restaurangägarna
- Enkät till eleverna
- Uppföljning av antalet elever som nyttjat tjänsten
- Uppföljning av kostnader
- Uppföljning av support från Kontakt Linköping (SLA, Service level agreement)
- Uppföljning av support ”andra och tredje linjen”, d.v.s. LKDATA, Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen som hanterat de ärenden som inte Kontakt Linköping har kunnat besvara
- Uppföljning av att restaurangerna inte har skatteskulder, att de är registrerade för F-skatt samt betalar arbetsgivaravgifter
- Internkontroll ekonomi

Av de 173 restauranger som levererat elevlunch har 72 restauranger besvarat enkäten. Detta motsvarar 42 % av restaurangerna. En majoritet av dem har serverat mellan 6-25 elevluncher per dag. 11 restauranger har serverat mer än 50 luncher per dag.

Inför vårterminens slut skickades även en enkät ut till alla gymnasieelever med frågor om hur de uppfattat erbjudandet om elevlunch. Av de 5 312 gymnasieelever folkbokförda i Linköpings kommun har 1 457 besvarat enkäten om elevlunch. Av dessa har 1 079 elever, både från kommunala och fristående gymnasieskolor, svarat på hur de upplevde erbjudandet om elevlunch.

¹ enligt Nordiska rekommendationer 2012, NNR

Antal elever som nyttjat tjänsten

Det fanns under perioden 5312 registrerade gymnasieelever. 87 % av eleverna har varit aktiva och hämtat ut minst en lunch. Det är elever både på kommunala och fristående skolor som har utnyttjat elevlunchen. Även Linköpings-elever som går på skolor i andra kommuner har varit aktiva.

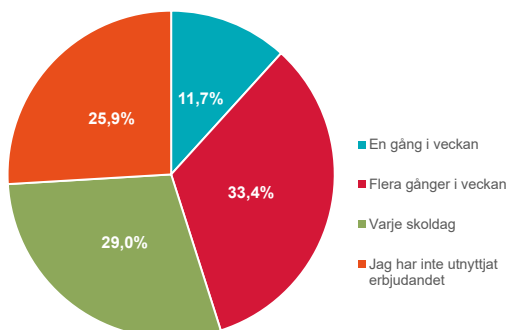
Totalt har 125 955 luncher hanterats under perioden och det har varit en ökad aktivitet under tidsperioden:

- Etapp 1: medelvärde per dag 2 579
- Etapp 2: medelvärde per dag 3 180

I snitt för hela perioden har 2929 elevluncher serverats per dag.

Eleverna fick i enkäten besvara hur ofta de hämtat ut lunch. De hade möjlighet att hämta ut flera luncher vid ett och samma tillfälle för att undvika onödiga resor, vilket kan ha påverkat svaren i uppföljningen. En majoritet av dem har antingen hämtat lunch varje dag eller flera gånger i veckan.

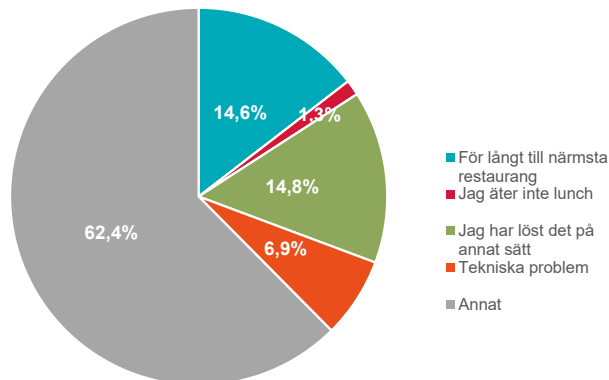

378 av eleverna svarade att de inte hämtat ut någon elevlunch. Eleverna uppger flera olika orsaker till detta. Det vanligaste svaret är att de inte är folkbokförda

Måltidskuponger för gymnasielever med anledning av fjärr- och distansutbildning, slutrapport

Error! No text of specified style in document.

i Linköping och har därför inte omfattats av erbjudandet. Dessa elever återfinns i kategorin ”Annat” i nedanstående diagram.

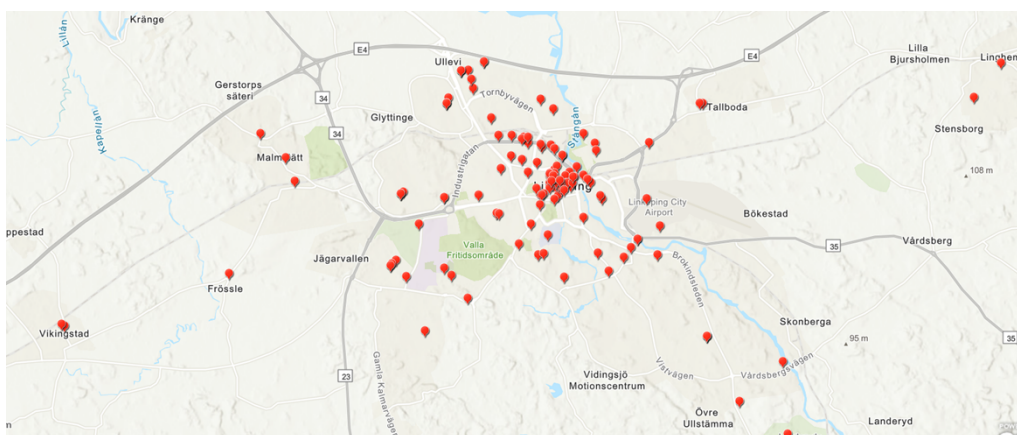
Restauranger som nyttjades

De anslutna restaurangerna/caféerna har enbart fått erbjuda elevlunch i form av take away. Kraven var att restaurangen/caféet skulle:

- erbjuda take away enligt tallriksmodellen
- erbjuda en lunch som kostar max 75 SEK inklusive moms
- finnas i Linköpings kommun

Kravet att lunchen endast skall erbjudas som take-away har inte följts upp på grund av att tillgängliga resurser inte räckt till.

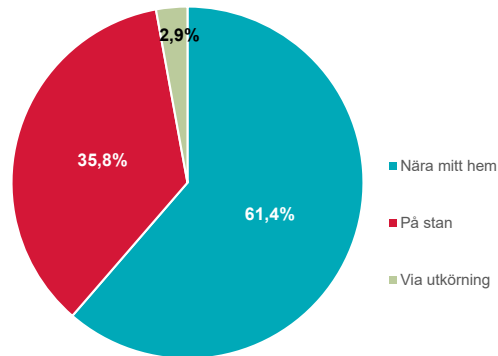
Det finns en god geografisk spridning i restaurangutbudet, se nedanstående karta:

Länk till restaurangkarta med uppgifter om namn och adress:

<https://lingis.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=0f24208fb04e45aaa55f7f4d3725248e>

På frågan var eleverna i första hand hämtat ut sin lunch har en majoritet av dem svarat att de hämtat lunchen nära sitt hem eller via utkörning från restaurangen.

De restauranger som varit mest populära är:

Restauranger topp tio			
Namn	Antal luncher	Dagar	Medel
Bistro Cioccolata	5333	48	111
Subway	5086	48	106
Fresh Kolgrill	4228	48	88
MIng Express Djurgården	3494	48	73
Pizzeria Venezia	3142	48	65
McDonalds Kylarevägen	2627	48	55
Max burgers AB	2548	48	53
Hälsofreak i Linköping AB	2473	48	52
Steve's Coffee	2416	48	50
Little Tokyo	2388	48	50
MIng Express City	2376	48	50
Cok najs	2353	48	49
Pizzeria Donna Grazia	2339	48	49
Bores	2331	48	49
ICA Kvantum Signalen	2225	48	46

Livsmedelshantering

Inspektörer från Miljökontoret har under den aktuella perioden haft en tillsynsplan och löpande genomfört kontroller hos de företag som erbjuder elevluncher. Både livsmedelshantering samt eventuell trängsel har kontrollerats utifrån gällande lagstiftning.

När det gäller livsmedelshantering och matsäkerhet har Miljökontoret inte sett att den påverkats negativt på grund av att många elever hämtat lunch/ätit på restaurangerna. De har vid sina inspektioner inte heller märkt att restaurangerna haft fler avvikelser från lagstiftningen på grund av elevluncherna. Mot bakgrund av detta har Miljökontoret inte behövt göra fler riktade uppföljningar när det gäller livsmedelshantering.

Trängsel

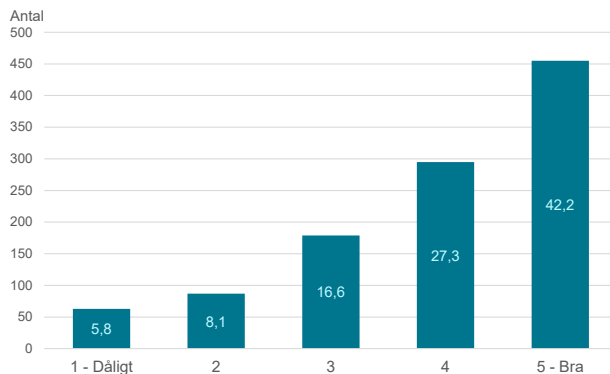
Miljökontoret har vid inspektionerna inte upplevt att elevluncherna genererat mer trängsel. Det har inte heller inkommit specifika klagomål till Miljökontoret på grund av trängsel under den aktuella perioden. Generellt menar inspektörerna att restaurangerna haft bra rutiner kring detta.

En majoritet av eleverna (95 %) bekräftar Miljökontorets bild, då de inte heller upplevt att det varit någon trängsel. Enligt eleverna har det bland annat funnits markeringar i golvet för att de ska kunna hålla avstånd. En del restauranger har använt sig av kölappar och ibland har personal sagt till. Ibland har eleven väntat utanför restaurangen för att få sin mat.

Teknisk lösning

När eleverna hämtat ut sin elevlunch har de scannat en QR-kod hos restaurangen. Detta har sedan utgjort ett underlag för restaurangens fakturering till Linköpings kommun för det antal luncher som hämtats.

Eleverna är i mycket hög utsträckning nöjda med tekniken, nästan 85 % av eleverna tyckte att det fungerat bra. Endast 6 % av dem tyckte att det fungerat dåligt. Det fanns en del mindre initiala problem, framförallt handlade om att iPhone-telefoner inte lagrar cookies på ett smidigt sätt i gränssnittet mellan e-postapplikationen i mobilen och webbläsaren, vilket görs på ett enklare sätt i Android-telefoner. Detta gjorde att iPhone-mobiler inte ”kom ihåg” när en elev hade aktiverat sin telefon, vilket ledde till att de inte kunde hämta ut lunch.

Fråga i elevenkäten: *Hur har webblösningen fungerat?* Procent redovisas som siffror i respektive stapel.

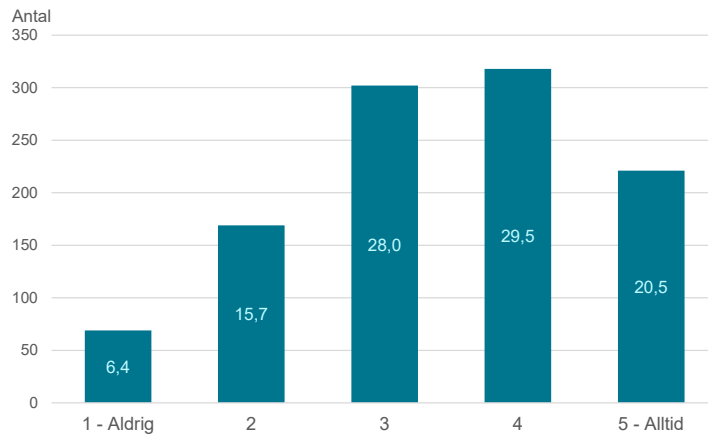
Även en majoritet av restaurangerna, ca 75 %, har tyckt att den tekniska lösningen fungerat bra. Endast ett fåtal av restaurangerna (fyra stycken) tyckte att det fungerat mycket dåligt. Kommentar från restaurangägare: *”Det var en del tekniska problem första veckan men detta åtgärdades sedan. Eleverna hade inte alltid fått tillräcklig med information eller så hade de inte läst instruktionerna korrekt.”*

Take-away enligt tallriksmodellen

Ett krav var att tallriksmodellen skulle vara vägledande för lunchen som serverades, vilket innebär att minst 1/3 av rätten ska bestå av grönsaker. Både eleverna och restaurangägarna har fått frågan om detta krav uppfylldes.

Nästan 95 % av de restauranger som svarat uppger att de erbjudit rätter enligt tallriksmodellen. Restaurangerna beskriver att de antingen erbjudit sallad, salladsbuffé eller grönsaker i den tillagade rätten.

Denna bild stämmer till stor del överens med elevernas uppfattning. Några av eleverna har önskat hälsosammare alternativ eller mer grönsaker.

Fråga i elevenkäten: *Har restauranger/caféer erbjudit rätter enligt tallriksmodellen?* Procent redovisas som siffra i respektive stapel.

Effekt på företagets ekonomi

Ett av huvudsyftena med att erbjuda elevlunch var att stödja det lokala näringslivet, därför fick restaurangerna frågan huruvida erbjudandet påverkat deras ekonomi och i så fall på vilket sätt.

En klar majoritet uppger att erbjudandet har haft positiv effekt:

	Antal	Procent
Ja	52	72,2
Nej	20	27,8
Totalt	72	100,0

På frågan om vilken effekt som erbjudandet haft har restaurangerna kunnat ge fler än ett svarsalternativ.

- Två av dem uppger att de hade gått i konkurs om inte möjligheten att erbjuda elevlunch funnits,
- Tretton av dem har inte behövt säga upp personal,
- Drygt hälften (38 stycken) uppger att det varit bra ekonomiskt för dem, men inte avgörande,
- För tre av restaurangerna har det till och med gått bättre än innan pandemin.

Kommentar från en av restaurangerna: *”Vi behövde inte säga upp mer personal och har hållit oss i arbete på heltid vilket också gett oss möjligheten att jobba istället för att permittera. Det är inte den fulla anledningen men en del av anledningen till att vi kunna varit nästan full styrka på heltid.”*

Elevernas uppfattning om erbjudandet

Av de elever som svarat på enkäten är det övervägande goda omdömen och erfarenheter. 90 % av eleverna säger att de är nöjda eller mycket nöjda med elevlunchen. Elever har bland annat kommenterat det som *”mycket bra initiativ”* och *”uppskattar det verkligen”*.

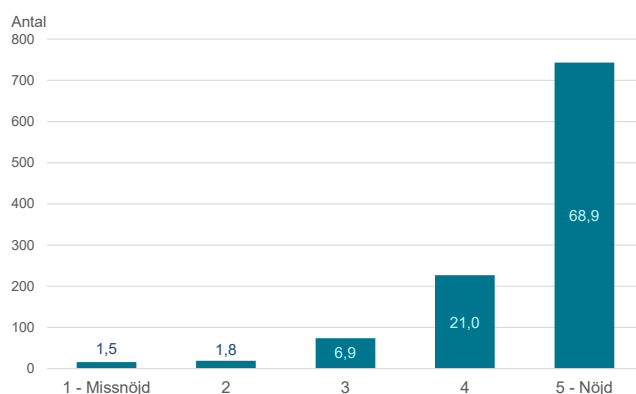
Några säger: *”...väldigt skönt för oss elever att veta att det finns lunch att hämta varje dag och känns också bra att kunna stödja restaurangbranschen”*.

Flera kommenterar svårigheten att hämta elevlunch om man bor en bit utanför centrum. *”Det enda negativa jag kan komma på är att det blev svårt för de som bodde långt utanför stan att hinna hämta mat på de raster som fanns”*.

Tidsperspektivet är också något som flera kommenterar: *”Lite svårt att hinna både hämta ut och äta på lunchrasterna men blev bättre när man kunde hämta ut flera samma dag.”*

Detta var något som projektgruppen ändrade på under tiden. Från att hämtningen gällde mellan klockan 11.00 – 14.00 förlängdes tiden till klockan 17.00. Kort därefter började erbjudandet gälla hela dygnet, dessutom kunde eleven hämta upp till tre elevluncher vid samma tillfälle.

Många av eleverna skriver att de gärna ser att erbjudandet fortsätter i höst och att de hellre vill ha denna lösning än den ordinarie skollunchen.

Fråga i elevenkäten: *Totalt sett, hur nöjd eller missnöjd är du med elevlunch-erbjudandet?* Procent redovisas som siffra i respektive stapel.

Restaurangernas uppfattning om erbjudandet

När restaurangerna bedömer hur nöjda eller missnöjda de är med elevlunch-erbjudandet är en majoritet (90 %) nöjda eller mycket nöjda med erbjudandet.

Några kommentarer:

"Bara väldigt tacksam för kommunens initiativ att hjälpa caféer och restauranger under Coronatider! Stort tack!"

"Tycker dock att det var ett fantastiskt initiativ för vad jag har hört är det bara Linköping och Kalmar som gjort detta för sin närverksamhet och elever så stor applåd för det!! Uppskattas sjukt mycket."

"Stor eloge till er alla om har jobbat med allt kring elevluncherna, och tack för att ni ordnade med den här lösningen för eleverna."

"Ett otroligt viktigt och bra beslut för hela Linköpings kommun för att hålla restauranger vid liv och rörelse. Tror att det kan ha räddat många och stärkt många inför en eventuell tuffare sommar."

Alla restauranger har dock inte varit odelat nöjda: *"För mig har elevluncherna inneburit merjobb och det har kostat mer än vad det gav. I och med att det var över 100 matställen anmälda så är det svårt för en mindre företagare som inte tillhör en kedja att vara attraktiv för elever."*

Uppföljning av kostnader

Den totala kostnaden för projektet prognosticeras till 9,1 mnkr. Den upparbetade kostnaden till med den 18 augusti är 8,8 mnkr, varav kostnader för driften uppgår till 0,8 mnkr.

För att kunna uppskatta kostnaderna för period 2 togs ett prognosticerat värde på antal elevluncher fram. Värdet baserades på antal elevluncher som hämtats ut under period 1 och beräknades bli 2900 luncher som hämtades ut av eleverna varje dag. Uppföljningen visar dock att fler elever än prognosticerat hämtade ut luncher under etapp 2. Totalt handlade det om 3180 elever.

KS beviljade att utöka bildningsnämnden ram med maximalt 5,7 mnkr för att finansiera etapp 2 (Dnr KS 2020-349).

Antal luncher:

Etapp	Antal
Etapp 1	46 438
Etapp 2	79 517
Total kostnad	

Kostnad för drift/support:

Supporten till elever och restaurangägarna kan delas upp i tre kategorier:

- Support från Kontakt Linköping
- Support från LKData
- Support från Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen

Initialkostnad, support och drift utgör knappa 9 % av totalkostnaden. Supportkostnaden minskade avsevärt under etapp 2 (= stabil drift).

Kostnaden för Kontakt Linköping och LKData går att specificera i timmar och kostnader. Under Etapp 1 fick Kontakt Linköping 60 samtal/dag, under etapp 2 hade detta minskat till 11 samtal/dag.

Kostnader - elevlunch våren 2020			
Etapp	Drift	Initialkostnad	Totalt
Etapp 1	329 000	245 073	574 073
Etapp 2	225 100	-	225 100
Totalt			799 173

Supporten från Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen är endast specificerad i antal timmar. Nedlagd tid från Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen som inte syns som kostnad (= undanträngning), i ovanstående redovisning under etapp 2 är

- Kommunikation, ca 440 timmar
- Ekonomiadministration, ca 250 timmar

Internkontroll ekonomi

För att säkerställa en rätt betalning till restaurangerna så säkerställdes i systemet att underlaget för fakturering kom från Linköpings kommun utifrån hur många luncher som registrerades under systemet. Systemet säkerställde också att elever inte kunde ta ut fler luncher än man var berättigad till. Initialt i projektet, första 3-4 dagarna var vi tvungna att acceptera viss manuell registrering från de restauranger som inte fick den tekniska lösningen att fungera fullt ut. Under projektets gång har det ibland förekommit diskussioner med restauranger och debiteringsunderlagen, men de har lösts genom samtal från projektet och respektive restaurang.

Samverkan inom Linköpings kommun

Arbetet formades som ett projekt med inblandade resurser från olika delar i organisationen och över olika kompetensområden, tillsammans bildades en projektgrupp med tillräcklig kompetens och resurskraft. Projektet förankrades på förvaltningschefs nivå, vilket gjorde att projektet också fick den beslutskraft som behövdes. Kontakt Linköpings och webbens roll som första linje gjorde att vi på ett effektivt sätt kunde hitta vilka och vart problem uppenbarade sig. För att helt lyckas i ett så omfattande publikt projekt behövs dock något längre framförhållning för att hinna testa en teknisk lösning och att mobilisera och kommunicera med samtliga inblandade för att få ett helt lyckat resultat.